

Emigratie uit het verdwenen polderdorp Wilmarsdonk

Jan Vanderhaeghe
Opzoekingen burgerlijke stand en illustraties:
Guy Vervoort en Magda Vanbrabant

De emigratie vanuit de provincie Antwerpen is helemaal niet te vergelijken met de emigratiegolven uit West- en Oost-Vlaanderen. Laat ons stellen dat er weinig animo bestond om zulk avontuur aan te gaan. Bij ons onderzoek ten noorden van Antwerpen zijn het zéér bescheiden aantallen. Deze aantallen hieronder geven het aantal emigranten weer voor de periode 1894-1914 die opgenomen werden in de zogenaamde Venesoenrapporten en betreffen bijgevolg derde klasse passagiers.

Austruweel	12
Berendrecht	7
Ekeren	7
Hoevenen	5
Lillo	1
Stabroek	1
Zandvliet	4
Kapellen	24

De emigratie van uit Kapellen werd uitvoerig besproken in het tijdschrift van de heemkundige kring “Hoghescote”¹.

Hieronder volgen de gegevens over de emigranten uit Wilmarsdonk.

Bij de honderden Belgen die de grote stap waagden naar de kolonie Santo Tomas in Guatemala was ook een gezin uit Wilmarsdonk.

Frans Kuylen werd geboren in Wilmarsdonk op 17 september 1801, als jongste kind van zeven en zoon van Jan Frans Kuylen en Anna Aerts.

Hij huwde in Groot-Zundert op 2 februari 1825 met Adriana Van Tichelt, geboren in Loenhout op 24 april 1804. Wanneer zij naar Kapellen verhuisd zijn is niet geweten, maar de kinderen worden wel daar geboren:

Petrus Joannes op 25 november 1825; Joannes Eugenius op 10 juni 1827; Catharina Constantia op 11 december 1828, Amelia op 19 december 1829 en Franciscus Josephus op 6 juni 1831.

Het gezin vertrekt op 13 januari 1844 met het zeilschip “Jan Van Eijck” vanuit Antwerpen met aankomst – na 50 dagen – in Santo Tomas, Guatemala.

Er is iets merkwaardigs aan de hand. In de documentatie betreffende de kolonisten staat dat vader Petrus geen 5 maar 6 kinderen had. Dat zesde kind zou Karel Eugene Kuylen zijn, geboren in Kapellen op 28 februari 1834.

¹ Jan Vanderhaeghe: 't Bruggeske: 2006 nr 4. *Kapellenaars bij een vroege kolonisatiepoging ten tijde van Leopold 1 – Santo Tomas de Guatemala*.

Jan Vanderhaeghe: 't Bruggeske: 2013 nr 3. *De emigratie uit Kapellen*.

Maar in de burgerlijke stand van Kapellen staat hij niet geregistreerd. Nog merkwaardiger is dat Karel Eugene niet met zijn ouders vertrekt op 13 januari 1844, maar wel op 15 mei 1844 met de driemaster "Theodore 2". Hij was dan 10 jaar oud! Een kind van 10 jaar voor zo'n lange, gevaarlijke zeereis, alleen op een schip??

Hoe is het dat gezin verder vergaan in Santo-Tomas?

Vader Frans Kuylen was brouwer van beroep en bezat een plantage.

Zijn dochter, Catharina Constantia was verkoopster. Vóór 1856 beviel zij van twee on-wettige kinderen: Louise en Maria Kuylen.

Ook de dochter Amelia beviel in 1856 van een onwettig kind, Leon Kuylen. Zij zal later huwen met Leon Videz.

De oudste zoon, Petrus Joannes, ook brouwer van beroep en plantagehouder zal huwen met Anna Catharina Klein, een meisje uit het Rijnland in Duitsland.

Zoon Franciscus Joseph, bezat ook een plantage en hij trouwt met Anna Christine Hambitzer uit het Duitse Pruisen.

Tenslotte Karel Eugene zal huwen met Eliza Hannuth. Hij overleed in Brits Honduras aan cholera.

Heden ten dage leven nog vele afstammelingen van het emigrantenechtpaar in Guatemala en Honduras.

Er zijn nog twee mensen (broers) uit Wilmarsdonk naar Guatemala vertrokken, die waarschijnlijk familiebanden hadden met Frans Kuylen, gezien de naam van de moeder. Er zijn weinig gegevens over hen terug te vinden.

Johannes Meys, geboren in Wilmarsdonk op 18 april 1854 als zoon van Petrus Joannes Josephus Meys en Joanna Maria Kuylen. Laatste verblijfplaatsen Kapellen.

Planter. Naar Guatemala.

Cornelis Lodewijck Meys, geboren in Wilmarsdonk op 5 mei 1846 als zoon van Petrus Joannes Josephus Meys en Joanna Maria Kuylen. Laatste verblijfplaatsen Wilmarsdonk
Naar Guatemala.

Verder vinden wij nog²:

Aernouts Petrus Joseph, Geboren in Wilmarsdonk op 12 mei 1883, zoon van Ludovicus Aernouts en Anna Cornelia Dictus. Dagloner.

Vertrokken in augustus 1905 met de "Kroonland" en gaat zich vestigen in Grand Rapids (Michigan) bij zijn broer Alfons die er als schoenmaker werkt. Neemt 11 frank mee.

Hij keert terug naar België, meer bepaald naar Merksem, hij huwt met Celine Smet, een 20-jarig meisje uit Merksem.

Samen maken zij een nieuwe overtocht op 11 april 1908 met de "Zeeland", bestemming Grand Rapids (Michigan).

Petrus werkt bij de spoorwegen en verdient 2 \$ per dag.

Hij overleed op 1 februari 1952 in Los Angeles, 144 West, 85th place

² Bron: BEA-databank, aangevuld met gegevens opgezocht door de werkgroep emigratie

Form 200-11
Bureau of Commerce and Labor
IMMIGRATION SERVICE

SALOON, CABIN, AND STEERAGE ALIENS MUST BE COMPLETELY MANIFESTED.

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE UNITED STATES

Required by the regulations of the Secretary of Commerce and Labor of the United States, under Act of Congress approved February 20, 1907, to be delivered to the nearest port of call.

S. S. *Leeland* sailing from *Antwerp* April 11th, 1908

No.	Name in Full	Age	Sex	Single	Calling or Occupation	Able to Read	Able to Write	Nationality	Race or People	Last Permanent Residence	The name and complete address of nearest relative or friend in country whence alien came	Final Destination
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	<i>Thy Moseback</i>	<i>Alphonse</i>	<i>26</i>	<i>male</i>	<i>look</i>	<i>yes</i>		<i>Belgium</i>	<i>French</i>	<i>Belgium</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
2	<i>Louiseau</i>	<i>Amade</i>	<i>38</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
3		<i>Amade</i>	<i>6</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
4		<i>Amade</i>	<i>4</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
5		<i>Amade</i>	<i>3</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
6	<i>Glorious</i>	<i>Amade</i>	<i>38</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
7	<i>Glorious</i>	<i>Amade</i>	<i>6</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
8	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>50</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
9	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>20</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
10	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>24</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
11	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>20</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
12	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>20</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>
13	<i>Amade</i>	<i>Amade</i>	<i>20</i>	<i>male</i>	<i>Wife</i>	<i>yes</i>		<i>France</i>	<i>French</i>	<i>France</i>	<i>brother</i>	<i>St. Paul, N.Y.</i>

Registratie bij de immigratiediensten op Ellis Island van de aankomst van Arnouts Petrus en Celine Arnouts (geboren Smet)

CERTIFICATE OF DEATH

STATE OF CALIFORNIA

1. NAME OF DECEASED—FIRST NAME 1a. MIDDLE NAME 1b. LAST NAME

2. SEX 3. COLOR OR RACE 4. MARRIED OR NEVER MARRIED

5. USUAL OCCUPATION 6. KIND OF BUSINESS OR INDUSTRY

7. NAME AND BIRTHPLACE OF FATHER 8. MAIDEN NAME

9. WAS DECEASED EVER IN U.S. ARMED FORCES? 10. CITY OR TOWN

11. COUNTY 12. FULL NAME OF HOSPITAL OR INSTITUTION

13. STATE 14. COUNTY 15. CITY OR TOWN

16. CORONER: I HEREBY CERTIFY THAT DEATH OCCURRED AT THE HOUR, DATE AND PLACE STATED ABOVE FROM THE CAUSES STATED BELOW AND THAT I HAVE ATTENDED THE DECEASED AS REQUIRED BY LAW.

17. SIGNATURE OF CORONER 18. DATE

19. FUNERAL DIRECTOR 20. DATE

21. FUNERAL DIRECTOR 22. DATE

23. CAUSE OF DEATH 24. DATE

25. DISEASE OR CONDITION DIRECTLY LEADING TO DEATH 26. DATE

27. ANTECEDENT CAUSES 28. DATE

29. MORBID CONDITIONS, IF ANY, GIVING RISE TO THE ABOVE CAUSE (A) STATING THE UNDERLYING CAUSE LAST. DUE TO (B) DUE TO (C)

30. CONDITIONS CONTRIBUTING TO THE DEATH BUT NOT RELATED TO THE DISEASE OR CONDITION CAUSING DEATH

31. DATE OF OPERATION 32. MAJOR FINDINGS OF OPERATION

33. SPECIFY ACCIDENT, SUICIDE OR HOMICIDE 34. PLACE OF INJURY (SCHOOL, FARM, FACTORY, STREET, OFFICE BUILDING)

35. TIME OF INJURY 36. INJURY OCCURRED

37. LOCATION 38. CITY OR TOWN

39. HOW DID INJURY OCCUR?

40. SIGNATURE OF REGISTRAR 41. DATE

42. SIGNATURE OF REGISTRAR 43. DATE

44. SIGNATURE OF REGISTRAR 45. DATE

46. SIGNATURE OF REGISTRAR 47. DATE

48. SIGNATURE OF REGISTRAR 49. DATE

50. SIGNATURE OF REGISTRAR 51. DATE

52. SIGNATURE OF REGISTRAR 53. DATE

54. SIGNATURE OF REGISTRAR 55. DATE

56. SIGNATURE OF REGISTRAR 57. DATE

58. SIGNATURE OF REGISTRAR 59. DATE

60. SIGNATURE OF REGISTRAR 61. DATE

62. SIGNATURE OF REGISTRAR 63. DATE

64. SIGNATURE OF REGISTRAR 65. DATE

66. SIGNATURE OF REGISTRAR 67. DATE

68. SIGNATURE OF REGISTRAR 69. DATE

70. SIGNATURE OF REGISTRAR 71. DATE

72. SIGNATURE OF REGISTRAR 73. DATE

74. SIGNATURE OF REGISTRAR 75. DATE

76. SIGNATURE OF REGISTRAR 77. DATE

78. SIGNATURE OF REGISTRAR 79. DATE

80. SIGNATURE OF REGISTRAR 81. DATE

82. SIGNATURE OF REGISTRAR 83. DATE

84. SIGNATURE OF REGISTRAR 85. DATE

86. SIGNATURE OF REGISTRAR 87. DATE

88. SIGNATURE OF REGISTRAR 89. DATE

90. SIGNATURE OF REGISTRAR 91. DATE

92. SIGNATURE OF REGISTRAR 93. DATE

94. SIGNATURE OF REGISTRAR 95. DATE

96. SIGNATURE OF REGISTRAR 97. DATE

98. SIGNATURE OF REGISTRAR 99. DATE

100. SIGNATURE OF REGISTRAR 101. DATE

Overlijdenscertificaat van Joseph Petrus Arnouts.

[illegible]

Van Bouwel Joseph, geboren in Wilmarsdonk.op 20 januari 1881 als zoon van Gaspar van Bouwel en Petronella Van Wallendael.
Vertrokken te Antwerpen januari 1908. Vestiging Montreal (Canada), landbouwer. Verder geen gegevens.

Van Wallendael Joseph Franciscus, geboren 10 juli 1875 in Wilmarsdonk.
Zoon van Franciscus en Feyt Mara Angelina.
Als zeeman bij de Red Star Line naar New York, onder andere op de “Westernland”.
Huwde in Antwerpen op 12 februari 1921 met Poortmans Joanna Maria.

Van Wallendael Ludovicus, geboren in Brasschaat op 25 april 1846, zoon van Franciscus en De Vos Isabella. Mogelijk verwant met bovenstaande personen.
Overleden te Brooklyn (New York) op 22 mei 1915.
Gehuwd in Antwerpen op 11 juli 1874 met Peeters Maria Theresia.
Zij hadden 7 kinderen: Joannes, Franciscus, Joanna, Anna Maria, Petronella, Laurentius en Maria Joanna.